

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 11148**

**Austerlitz
Gemeente Zeist
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Verkenkend en karterend booronderzoek**

Richard Exaltus
Joep Orbons

Januari 2012

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 11148

Austerlitz Gemeente Zeist Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Verkenkend en karterend booronderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Milieudienst Zuidoost Utrecht, Postbus 461, 3700 AL Zeist, namens de gemeente Zeist

Status: versie 31-01-2012

Projectcode : 11-357

Bestandsnaam : ArcheoPro, Austerlitz, Zeist, 2012 01 31

Opgesteld conform KNA 3.2

Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 50166

Bevoegd gezag: Gemeente Zeist, dhr P. de Wit

Deskundige namens bevoegd gezag: Milieudienst Zuidoost Utrecht, dhr P.C. de Boer

Opslagplaats documentatie: Provincie Utrecht

Auteur: Richard Exaltus, Joep Orbons

Projectleider : Richard Exaltus

Projectmedewerkers: Richard Exaltus, Joep Orbons, Hon Rik

Onderaannemers: nvt

Autorisatie: Drs. R.P. Exaltus; senior-archeoloog

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door ArcheoPro

© Copyright 2011 ArcheoPro, Maastricht

ArcheoPro

Sint Jozefstraat 45
NL 6245 LL Eijsden
Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586
Fax: 0(0 31) 43 3672585

Kamer van Koophandel Limburg: 14117581
e-mail: info@archeopro.nl
www.archeopro.nl

Inhoudsopgave:

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Algemeen	6
1.2 Locatiegegevens	6
1.3 Onderzoek	6
2 Veldonderzoek	8
2.1 Onderzoeksstrategie	8
2.2 Verrichte werkzaamheden	9
2.3 Resultaten inspectie bodemontsluitingen	9
2.4 Resultaten booronderzoek	10
3 Interpretatie	15
4 Conclusies en aanbevelingen (beleidsadvies)	18
Verklarende woordenlijst:	20
Archeologische tijdschaal	20
Literatuur	20
Bijlage 1: Boorbeschrijving	21

Samenvatting

Op 30 december 2011 en 10 januari 2012 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan de Weideweg te Austerlitz in de gemeente Zeist.

Het archeologisch onderzoek betrof een verkennend en karterend booronderzoek. Het bureauonderzoek is reeds eerder door Buro de Brug uitgevoerd (Bureauonderzoek Austerlitz Dorpsplan, noordrand). Op basis van dit onderzoek geldt een middelhoge verwachting voor resten uit het midden-paleolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor resten uit de nieuwe tijd. Deze laatste categorie betreft met name resten van een militair kamp uit het begin van de negentiende eeuw. In deze periode heeft het plangebied deel uitgemaakt van het zogenaamde Franse Kamp dat 18000 Franse en Nederlandse (Bataafse) soldaten herbergde. Dit Napoleontische kamp bestond eerst uit tenten en later (deels) uit barakken en bestreek een bijzonder groot gebied.

Het door ArcheoPro verrichte veldonderzoek had tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van booronderzoek. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een middelhoge verwachting voor resten uit het midden-paleolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor resten uit de nieuwe tijd. Deze laatste categorie betreft met name resten van een militair kamp uit het begin van de negentiende eeuw. In deze periode heeft het plangebied deel uitgemaakt van het zogenaamde Franse Kamp dat 18000 Franse en Nederlandse (Bataafse) soldaten herbergde. Dit Napoleontische kamp bestond eerst uit tenten en later (deels) uit barakken en bestreek een bijzonder groot gebied.

Binnen het plangebied zijn door ArcheoPro 57 karterende boringen gezet. Deze zijn in eerste instantie gezet met een zandguts en vervolgens nageboord met een megaboer. Het hiermee opgeboorde zand is gezeefd.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodems binnen het plangebied oorspronkelijk uit podzolbodems hebben bestaan die zijn gevormd in (sterk) grindhoudend zand. In de top van dit zand is een humusrijke toplaag ontstaan. Deze laag is afgedekt geraakt met een moderne bouwvoor.

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen die zouden kunnen wijzen op menselijke activiteiten binnen het plangebied in de prehistorie. De middelhoge verwachting voor resten uit deze periode kan binnen het plangebied dan ook worden bijgesteld tot een lage verwachting.

In de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen in de zone die min of meer tussen de tenten en de barakken in moet hebben gelegen. Het ligt voor de hand dat de sporen die de tenten en barakken zelf hebben achtergelaten te klein zijn om door middel van booronderzoek te worden opgespoord. Het booronderzoek heeft, buiten de boringen 15, 16 en 55, dermate weinig puin opgeleverd dat het onwaarschijnlijk is dat de barakken van steen zullen zijn geweest. De resten van tenten en barakken zullen naar verwachting eerder bestaan uit opgevulde paalkuilen. Dergelijke sporen zijn nauwelijks door middel van booronderzoek op te sporen. Ditzelfde geldt voor resten van de waterput die binnen het plangebied zal hebben gelegen en voor (verploegde) vondstconcentraties. Deze kunnen bestaan uit knopen, musketkogels en andere losse vondsten die inzicht kunnen bieden in het gebruik van bepaalde zones van het plangebied aan het begin van de negentiende eeuw.

De aangetroffen resten liggen overwegend tegen de oostrand van het plangebied en lijken met name te wijzen op de nabijheid van keukens en smederijen. Tevens lijkt hier een

verhardingslaag aanwezig te zijn die mogelijk een pad of pleintje heeft gevormd tussen de rijen van barakken en tenten in.

De aangetroffen verschijnselen zijn vooralsnog onvoldoende om het KNA-onderdeel Waardestelling, in dit rapport nader uit te werken. Hiertoe is nader onderzoek benodigd. Een dergelijk onderzoek is noodzakelijk indien binnen het deel van het plangebied waarop volgens figuur 9 tenten en barakken hebben gestaan, graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden. Om verploegde vondstconcentraties in kaart te brengen dienen graafwerkzaamheden vooraf te worden gegaan door een veldverkenning. Hiertoe moet het deel van het plangebied waarop bodemingrepen gepland zijn eerst zijn geploegd, geëgd en voldoende zijn uitgeregend.

Vervolgens dient het oppervlak te worden gekarteerd in parallelle banen met een tussenruimte van maximaal vier meter waarbij oppervlaktevondsten worden verzameld en in kaart worden gebracht. In verband met de verwachte metaalvondsten, is het verstandig om gekoppeld aan de veldverkenning, onderzoek met een metaaldetector uit te voeren. Vervolgens dient een proefsleuvenonderzoek te worden uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek dient zich niet alleen te richten op de zone waarin de archeologische resten zijn aangetroffen maar ook op de zones ten zuiden en ten westen hiervan. Omdat hier resten aanwezig zijn van tenten, barakken en een waterput die nauwelijks door middel van booronderzoek op te sporen zijn.

Voor alle bovengenoemde werkzaamheden geldt dat deze dienen te worden uitgevoerd door een daartoe bevoegd bedrijf volgens een speciaal daartoe op te stellen Programma van Eisen (PvE).

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: Milieudienst Zuidoost Utrecht, Postbus 461, 3700 AL Zeist, namens gemeente Zeist
- Geplande ingrepen: bouwplan
- Datum uitvoering veldwerk: 30 december 2011 en 10 januari 2012
- Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 50166
- Opgesteld conform KNA 3.2.
- Bevoegd gezag: Gemeente Zeist
- Bewaarplaats vondsten: Provincie Utrecht
- Bewaarplaats documentatie: Provincie Utrecht

1.2 Locatiegegevens

- Provincie: Utrecht
- Gemeente: Zeist
- Plaats: Austerlitz
- Toponiem: Franse Kamp
- Globale ligging: Aan de noordrand van Austerlitz
- Hoekcoördinaten plangebied:
 - o - 150207 / 454500
 - o - 150207 / 454755
 - o - 150430 / 454755
 - o - 150430 / 454500
- Oppervlakte plangebied: 2,62 ha
- Eigendom: Gemeente Zeist
- Grondgebruik: Weilandjes voor paarden
- Hoogteligging: ± 17 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin, meetlinten

1.3 Onderzoek

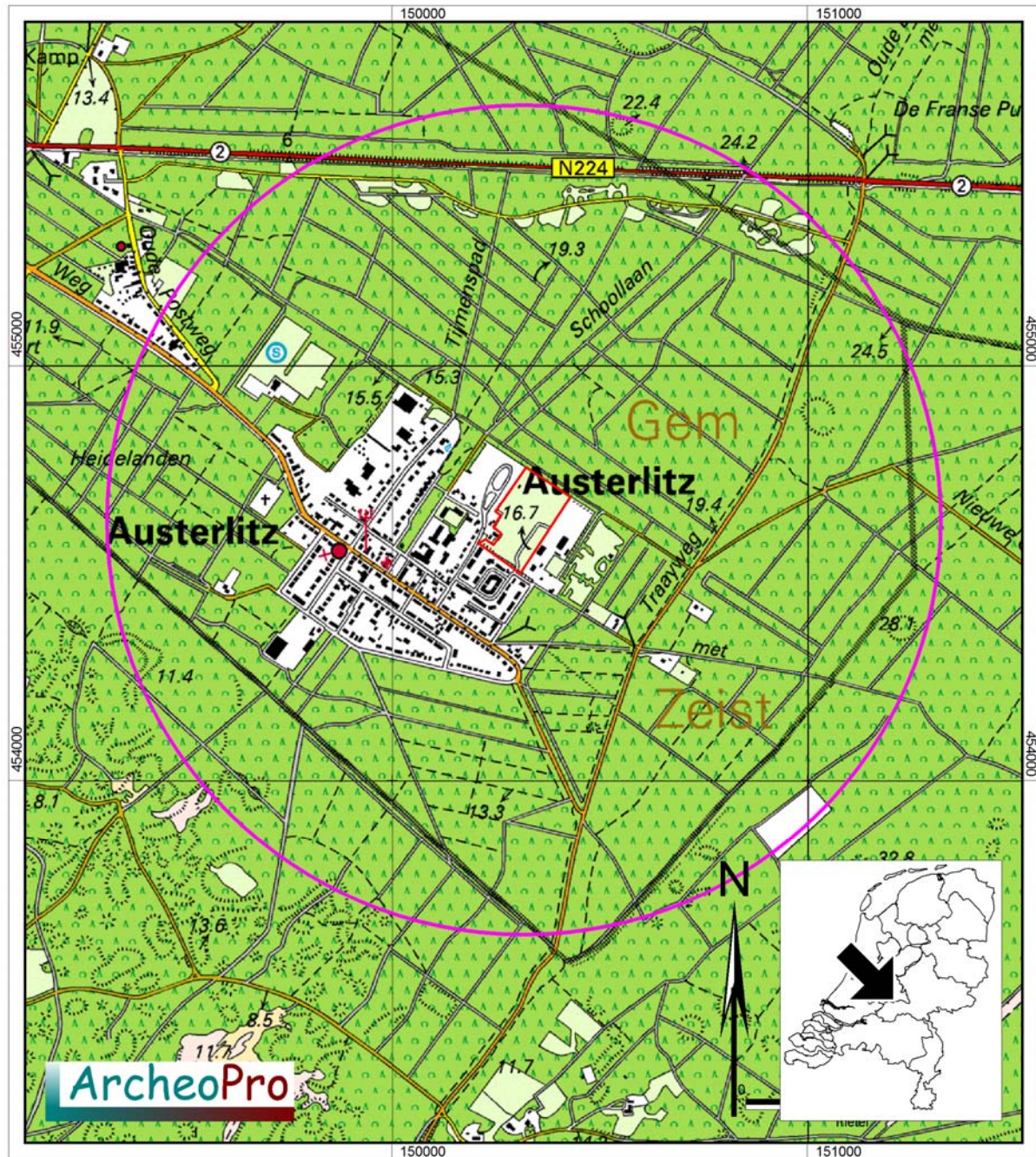
Op 30 december 2011 en 10 januari 2012 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein langs de Weideweg te Austerlitz in de gemeente Zeist.

Het archeologisch onderzoek betrof verkennend en karterend booronderzoek. Het bureauonderzoek is reeds eerder door Buro de Brug uitgevoerd (Bureauonderzoek Austerlitz Dorpsplan, noordrand). Op basis van dit onderzoek geldt een middelhoge verwachting voor resten uit het midden-paleolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor resten uit de nieuwe tijd. Deze laatste categorie betreft met name resten van een militair kamp uit het begin van de negentiende eeuw. In deze periode heeft het plangebied deel uitgemaakt van het zogenaamde Franse Kamp dat 18000 Franse en Nederlandse (Bataafse) soldaten herbergde. Dit Napoleontische kamp bestond eerst uit tenten en later (deels) uit barakken en bestreek een bijzonder groot gebied.

Het door ArcheoPro verrichte veldonderzoek had tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van booronderzoek. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of plaanpassing vereisen.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vergunning verleend tot het

verrichten van bepaalde archeologische werkzaamheden in het kader van het doen van opgravingen, bestaande uit prospectie door middel van booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist) en H. Rik (veldtechnicus).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

2 Veldonderzoek

2.1 Onderzoeksstrategie

Tijdens het veldwerk moet allereerst worden vastgesteld hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze intact is en of hierin archeologische indicatoren aanwezig (kunnen) zijn. Om de bodemopbouw zo exact mogelijk te kunnen bestuderen kan het beste gebruik gemaakt worden van een guts.

Om na te gaan in hoeverre de bodem nog intact genoeg is om intacte archeologische resten te bevatten, is in eerste instantie een verkennend booronderzoek uitgevoerd met telkens 50 meter afstand tussen de boringen en 25 meter afstand tussen de boorraaien. Vervolgens is het booronderzoek verdicht door de afstanden tussen de boringen te halveren.

De boringen zijn in eerste instantie gezet met een zandguts om de bodemopbouw zo nauwkeurig mogelijk te kunnen bestuderen. Vervolgens zijn alle boringen nageboord met een edelmanboor met een diameter van 15 cm. Het hiermee opgeboorde materiaal is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter.

Uiteindelijk is binnen het plangebied een boordichtheid bereikt van ruim twintig boringen per hectare. Een dergelijke boordichtheid voldoet volgens de Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (SIKB, 2006), als brede zoekoptie om vindplaatsen uit alle perioden, in zand op te sporen. Dit geldt ook voor door strooiingen van bewerkt vuursteen gekenmerkte vindplaatsen uit de steentijd.

Zelfs met de door ArcheoPro gehanteerde hoge boordichtheid is op basis van booronderzoek nooit te garanderen dat alle typen archeologische resten kunnen worden opgespoord. De kans op het aantreffen van grondsporen is bijvoorbeeld aanmerkelijk groter indien een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd. Een dergelijke aanpak zou echter in dit stadium van het onderzoek een te zwaar middel vormen en dient pas te worden toegepast na vaststelling dat een intact bodemprofiel aanwezig is met daarin archeologische indicatoren.

Van alle boorpunten is de NAP-hoogte bepaald door middel van het Actueel Hoogtebestand Nederland en de waterpas.

Figuur 2: Het plangebied nabij boring 53, gezien in noordelijke richting

2.2 Verrichte werkzaamheden

- Positie boringen: regelmatige verdeling over het plangebied, zie figuur 7.
- Gebruikt boormateriaal: Edelmanboor met diameter van 15 cm.
- Totaal aantal boringen: 57
- Boorgrid: 20 x 25 m
- Boordichtheid: Ruim 20 boringen per hectare
- Geboorde diepte: 1,0 – 2,0 m –Mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint en waterpas
- Boorbeschrijving: Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.1)
- Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk. Wel was één bodemontsluitingen aanwezig in de vorm van een drenkpoel voor paarden (zie figuur 3). Deze is geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

2.3 Resultaten inspectie bodemontsluitingen

Tijdens de inspectie van de wanden van de drinkpoel zijn één grote (ijzer)slak en een groot brok dubbelzijdig geglaazuurd, roodbakkend aardewerk aangetroffen. Dit aardewerkfragment meet zes bij vier centimeter en is ongeveer een centimeter dik. Het dateert uit de achttiende of de negentiende eeuw en lijkt een fragment te vormen dat de overgang vormt van de bodem naar de wand van een pot of een schaal. De bodem bestaat hier uit een veertig centimeter dikke bouwvoor met daaronder de BC-horizont (zie figuur 3). Deze profielopname is verder geregistreerd als boorpunt 43.

Figuur 3: De drinkpoel met de profielopname die overeenkomt met boorpunt 43

2.4 Resultaten booronderzoek

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De nummers 1 tot en met 17 vormen de boorpunten uit het verkennend booronderzoek en de nummer 18 tot en met 57 de nummers uit het karterend booronderzoek.

De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in Bijlage 1.

De boringen worden bovenin gekenmerkt door de aanwezigheid van een moderne bouwvoor. Dat deze bouwvoor modern is blijkt uit de aanwezigheid hierin van moderne insluitsels waaronder zelfs stukken (landbouw)plastic. De dikte van deze bouwvoor loopt uiteen van twintig centimeter in boring 3 tot 65 cm in boring 11. In boring 44 komt in deze laag oranje-rode baksteen voor (zie figuur 4). In de boringen 2, 10, 13, 14, 19, 20, 22, 25, 26, 27, 31, 42, 46, 47, 50 en 51, is het humusrijke zand van de bouwvoor duidelijk vermengd met brokken schoon geel(oranje) zand uit onderliggende bodemlagen.

Figuur 4: Foto van boring 11 met het daarin aangetroffen baksteen.

In de meeste boringen is onder de bouwvoor een zeer donkere laag aangetroffen die duidelijk humusrijker is dan de bouwvoor. Het lijkt om een oudere, afgedekte toplaag of A-horizont te gaan.

In de boringen 4, 6, 9, 21, 24, 25, 26, 27 en 31, is onder de afgedekte A-horizont een pakket vergraven zand aangetroffen dat uit schoon geel zand bestaat met daarin brokken humusrijk zand. Het humusrijke zand van de bouwvoor duidelijk vermengd met brokken schoon geel(oranje) zand uit onderliggende bodemlagen.

In de meeste boringen is onder de bouwvoor een zeer donkere laag aangetroffen die duidelijk humusrijker is dan de bouwvoor. Het lijkt om een oudere, afgedekte toplaag of A-horizont te gaan. De dikte hiervan loopt uiteen van vijf centimeter tot enkele decimeters. In de boringen 4, 6, 21, 24, 25, 26, 27 en 31 is onder deze horizont een vergraven zandlaag aangetroffen die uit geel zand bestaat met daarin brokken humusrijk zand. Dit bevestigt dat de donkere, humusrijke horizont geen natuurlijke bodem-horizont vormt maar een oude (bewerkte) toplaag. Deze is dan waarschijnlijk ontstaan in samenhang met, of na bodembewerking.

In de boringen 33 en 44 kon deze afgedekte toplaag duidelijk onderscheiden worden van de inspoelings-horizont (B-horizont) zoals deze veelal in podzolbodems ontstaat. In de boringen 5, 29 en 35 is eveneens een B-horizont aangetroffen. Deze is in deze boringen echter vergraven. In de meeste boringen is vanaf een diepte van ongeveer een halve meter beneden het maaiveld een BC-horizont aangetroffen. Deze bestaat uit matig geoxideerd, grindrijk zand dat de overgang vormde tussen de B-horizont en het onderliggende schone gele zand van de C-horizont. Deze C-horizont is onderin alle boringen aangetroffen en bestaat eveneens uit grindrijk zand.

In de boringen 15, 16 en 55 is onder(in) de modern bouwvoor een laag aangetroffen die bijzonder rijk is aan brokken baksteen en brokken natuursteen. Het gaat om verschillende baksteenfabrikaten (zowel geel als oranje-rood) en het lijkt derhalve aangevoerd materiaal te betreffen. Opvallend hierbij is dat de meest brokken (voor zover dat in een boorgat met een diameter van 15 cm zichtbaar is) met de vlakste kant naar boven liggen. In boring 16 is dit steenrijke pakket dertig centimeter dik en komen hierin bovendien ijzerslakken en stukken, dik, dubbelwandig geglazuurd aardewerk voor. Hieronder is in boring 15 een laag

ijzerslakken aangetroffen met daaronder door verhitting, oranje gekleurd zand (zie figuur 5). Vergelijkbare resten zijn in boring 56 direct onder de moderne bouwvoor aangetroffen.

Figuur 5: Foto van boring 15 met daarin de slakkenlaag (midden,) direct daaronder het door verhitting oranje gekleurde zand en geheel rechts, het donkere zand van de afgedekte toplaag.

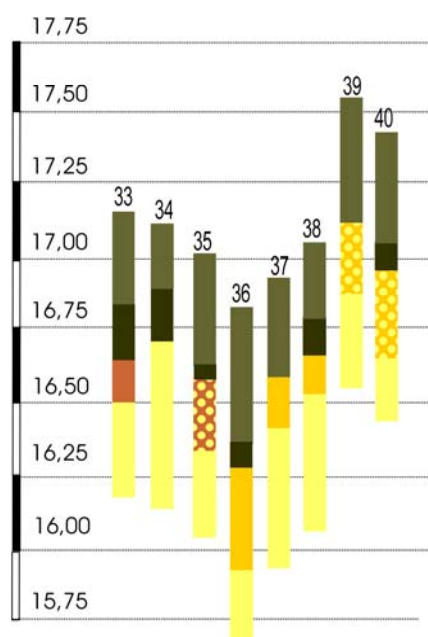
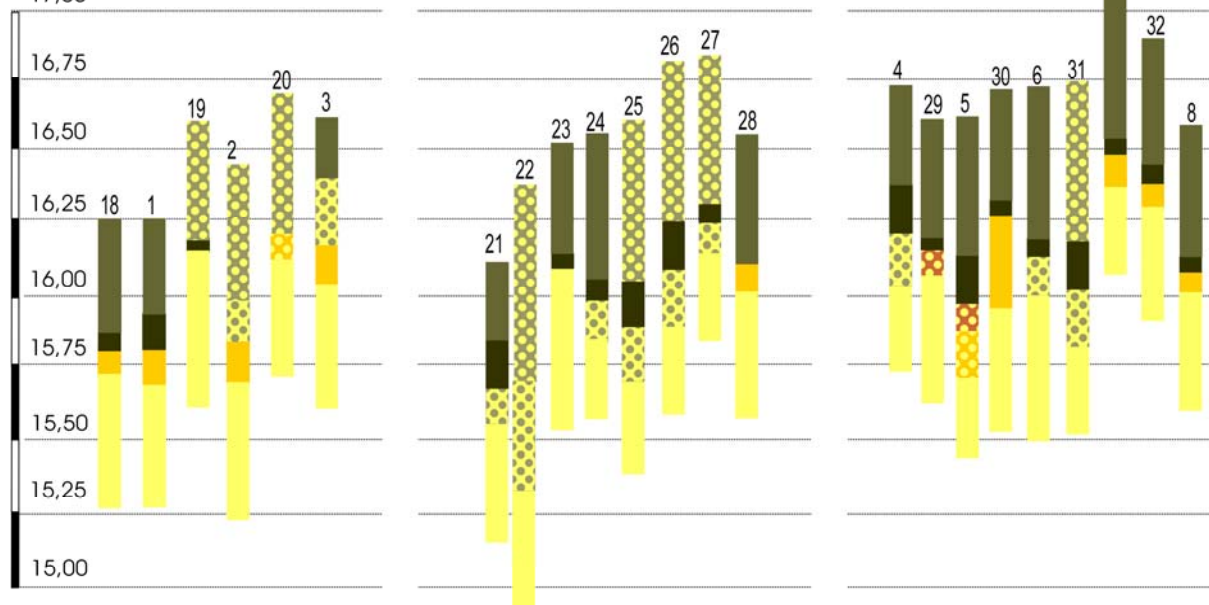
Het zeven van het opgeboorde zand heeft in boring 49 een 8 mm dik wandfragment van een bord of schaal opgeleverd. In de boringen 52 en 55 is op een diepte van respectievelijk 60 en 30 cm benden het maaiveld een stuk bot aangetroffen. Het betreft stukken onverbrand, dierlijk bot. In de overige boringen is bij het zeven slechts grind aangetroffen evenals kleine brokjes verspreid voorkomend baksteen (in de moderne bouwvoor). In het grind is regelmatig vuursteen aangetroffen. Dit vertoont echter nergens sporen van bewerking die zouden kunnen wijzen op menselijke activiteiten binnen het plangebied in de prehistorie (m.n. steentijd).

Tabel 1: Vondsten

Boring	Diepte	Vondst	Datering	Conservering
11	110 cm	Baksteen	-Nieuwe tijd B	Matig hard, oranje rood baksteen
15	35-40cm 40-47cm	-Baksteenpuin en veldkeien -Metaalslakken	-Nieuwe tijd B -IJzertijd tot nieuwe tijd	Fragmenten van diverse afmetingen - Fragmenten van enkele cm's in diameter
16	40-70cm	-Baksteenpuin -Veldkeien -Aardewerkscherf	-Nieuwe tijd B -Nieuwe tijd B	-Fragmenten van diverse afmetingen -Hardgebakken, dubbel geglazuurde scherf (6 x 4,5 cm)
43	Maaiveld	-Aardewerkscherf -Metaalslak	-Nieuwe tijd B -IJzertijd tot nieuwe tijd	-Hardgebakken, dubbel geglazuurde scherf (6 x 4,5 cm) -Brok van 5 x 3 x 2 cm
49	40 cm	-Aardewerkscherf	-Nieuwe tijd B	3,5 cm lang randfragment van bord of schaal
52	60 cm	Fragment onverbrand dierlijk bot	Nieuwe tijd	Licht verweerd; 4,5 cm lang en 2 cm breed
55	40 cm	Fragment onverbrand dierlijk bot.	Nieuwe tijd	Intact bot van 5,5 x 3 x 3 cm
56	50-60cm	-Baksteenpuin -Veldkeien -Metaalslakken	-Nieuwe tijd B -Onbekend -Nieuwe tijd B -IJzertijd tot	Fragmenten van diverse afmetingen - Fragmenten van enkele cm's in diameter

			nieuwe tijd	
--	--	--	-------------	--

M's t.o.v.
N.A.P.
17,00

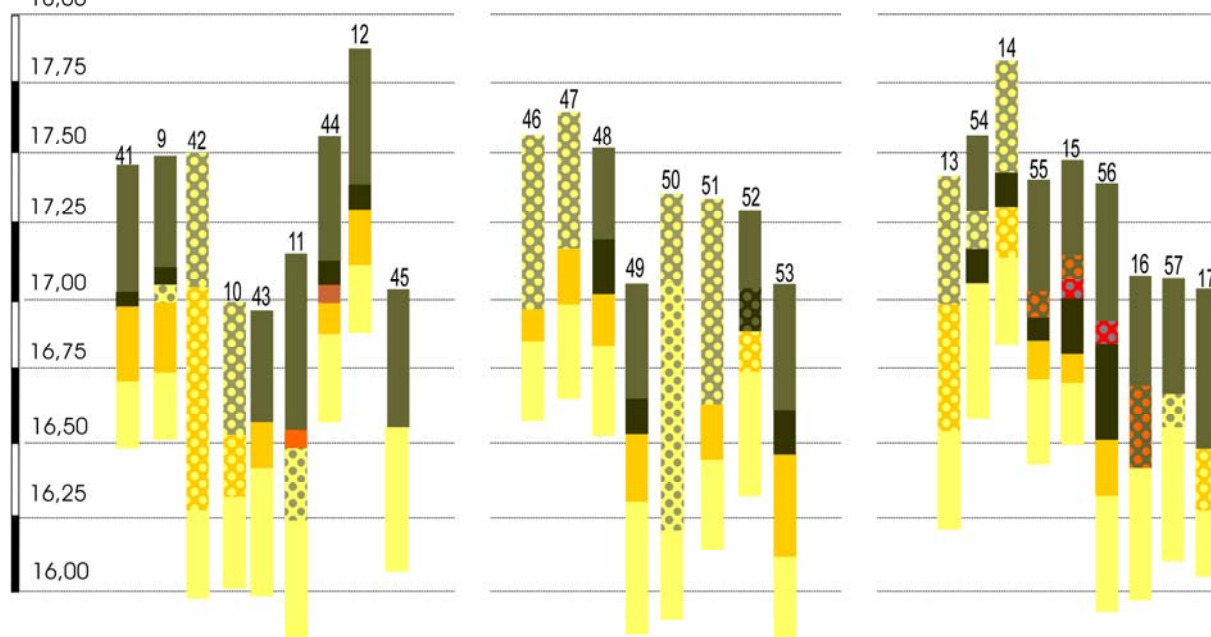

LEGENDA

- Teeltlaag; humusrijk zand
- Humusrijk zand met brokken schoon zand (vergraven)
- Schoon zand met brokken humusrijk zand (vergraven)
- A-horizont (afgedekt)
- A-horizont (vergraven)
- Aaneengekit zand (B-horizont)
- Aaneengekit zand (vergraven)
- Grindrijk geoxideerd zand (BC-horizont)
- Grindrijk geoxideerd zand (vergraven)
- Grindrijk ongeoxideerd zand (C-horizont)
- Gebakken bodemmateriaal
- Baksteen
- Steenbrokken (baksteen en natuursteen)

Figuur 6a: Boorprofielen

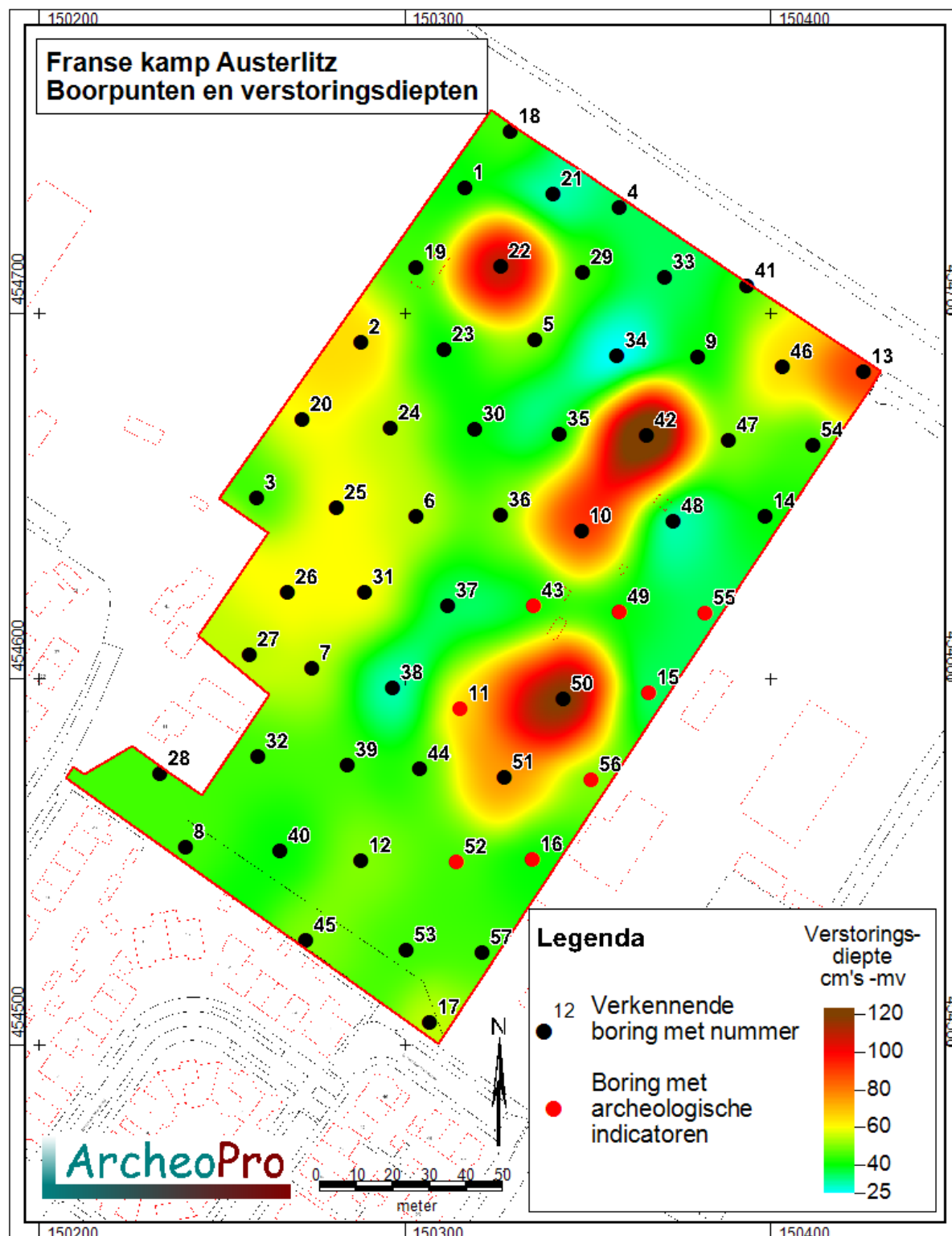
M's t.o.v.
N.A.P.
18,00

LEGENDA

- Teeltlaag; humusrijk zand
- Humusrijk zand met brokken schoon zand (vergraven)
- Schoon zand met brokken humusrijk zand (vergraven)
- A-horizont (afgedekt)
- A-horizont (vergraven)
- Aaneengekit zand (B-horizont)
- Aaneengekit zand (vergraven)
- Grindrijk geoxideerd zand (BC-horizont)
- Grindrijk geoxideerd zand (vergraven)
- Grindrijk ongeoxideerd zand (C-horizont)
- Gebakken bodemmateriaal
- Baksteen
- Steenbrokken (baksteen en natuursteen)

Figuur 6b: Boorprofielen

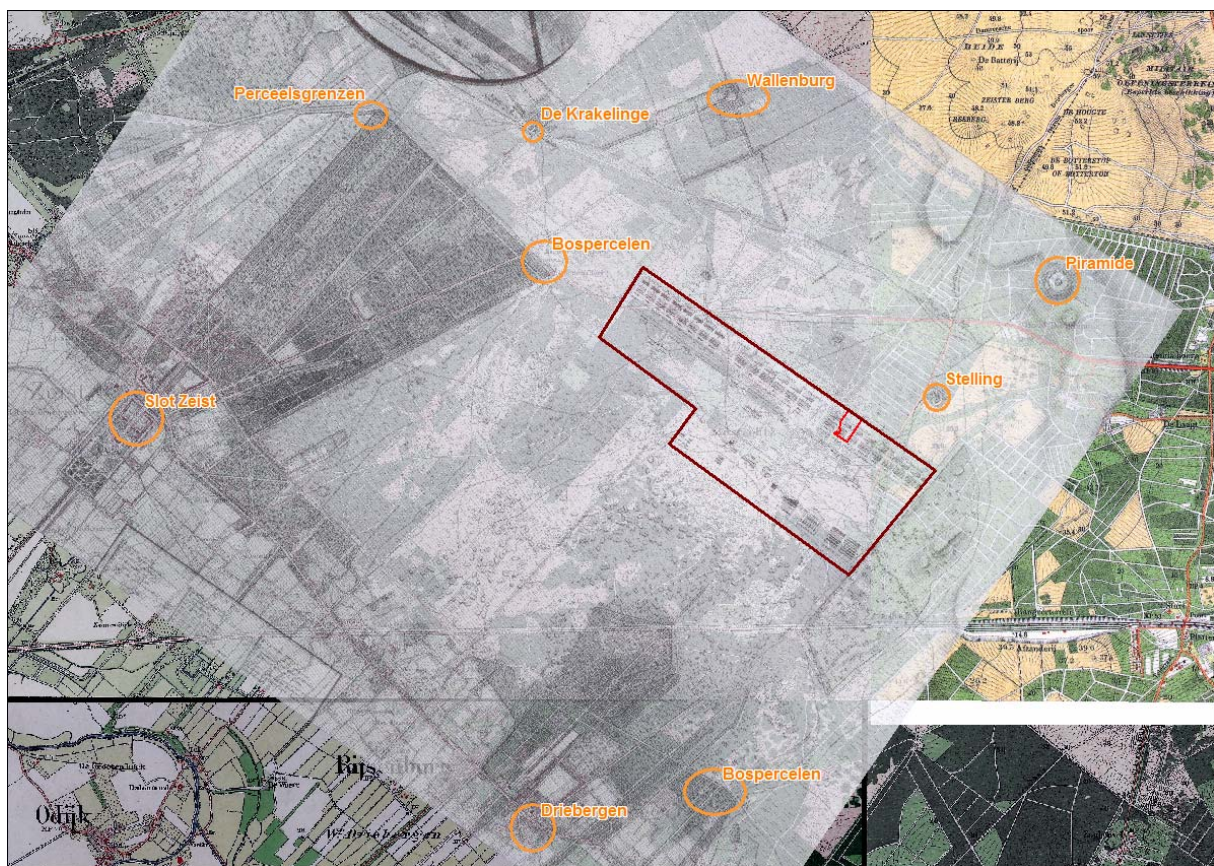

Figuur 7: Boorpunten met verstoringsdiepten.

3 Interpretatie

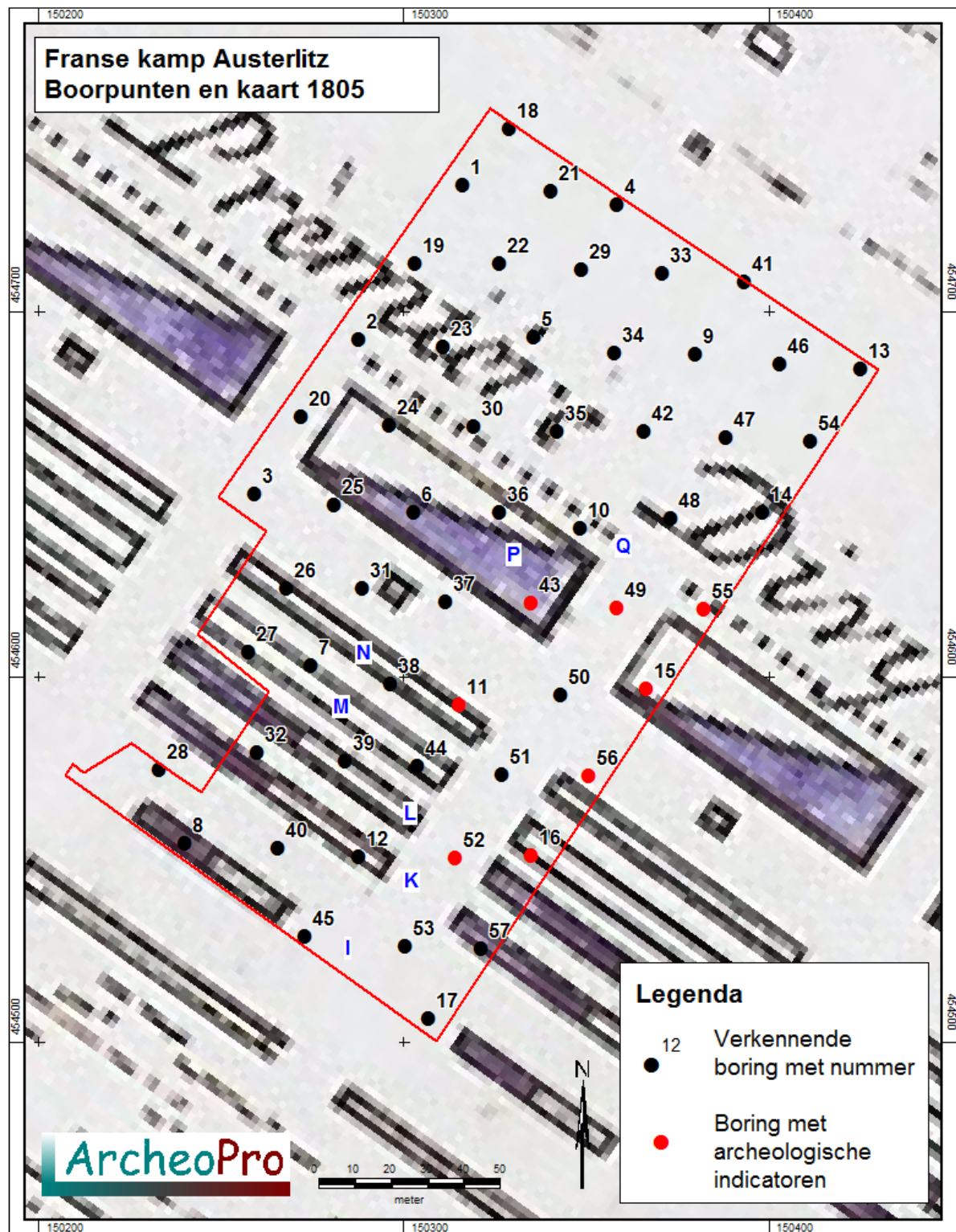
Uit de aanwezigheid van B- en BC-horizonten blijkt dat de bodem binnen het plangebied van oorsprong een podzolopbouw heeft. Deze podzolbodem is gevormd in (sterk) grindhoudend zand. Hierop is een sterk humushoudende toplaag ontstaan die wordt afgedekt door een moderne bouwvoor. Op de overgang van de moderne bouwvoor naar de oorspronkelijke toplaag zijn in de boringen 11, 15, 16, 49, 52, 55 en 56, archeologische indicatoren aangetroffen (zie vondstentabel).

Met behulp van Geologische Informatie Systemen (GIS) heeft ArcheoPro de ligging van het kamp van Marmont zo nauwkeurig mogelijk overgezet op de topografie uit 1900. (zie figuur 8). Op de kaart van het Franse Kamp en op de Bonnenkaarten uit 1900 zijn negen topografische herkenningspunten gevonden die op beide kaarten zichtbaar zijn. Deze referentiepunten zijn in de kaart van figuur 8 weergegeven. De ligging van deze punten komt op beide kaarten zeer goed overeen. Hieruit kan worden geconcludeerd de kaart van het Franse Kamp topografische betrouwbaar en correct is.

Figuur 8: Kaart van het Franse Kamp uit 1805 gecombineerd met de bonnekaarten uit 1900. De referentiepunten zijn in oranje aangegeven. Het Franse kamp ligt binnen de bruine lijnen. Het plangebied is rood omlijnd.

Vervolgens is op deze gecombineerde kaart, de ligging van het plangebied geprojecteerd (figuur 9). Op deze figuur is te zien dat de boringen 2, 10, 30 en 55 ongeveer op de grens van het kamp (Q) staan, de boringen 6, 15, 24, 25, 36, 43 op de lijn van de troepen (P), de boringen 11, 26, 38 en 56 op de lijn van de keukens (N), de boringen 7, 16, 27 en 44 op de lijn van de barakken (M), de boringen 39 en 52 op de lijn van de tenten van de luitenants (L), de boringen 12, 32 en 57 op de lijn van de tenten van de kapiteins (K) en de boringen 8, 17 en 45 op de lijn van de tenten van de hoofdofficieren (I). Boorpunt 31 staat in de nabijheid van een waterput.

Figuur 9: uitsnede uit kaart van Franse kamp met daaroverheen de boorpunten geprojecteerd

Uiteraard is het ondanks de zo nauwkeurig mogelijke passing van de ligging van het kamp op de (moderne) topografie, niet waarschijnlijk dat de ligging van de militaire structuren exact klopt. Hiervoor was de (vroeg) negentiende eeuwse kartografie niet nauwkeurig genoeg. Bovendien zal de weergave van de militaire indeling deels een schematische zijn. De posities van individuele tenten en barakken staan hier niet op.

De in de boringen aangetroffen archeologische indicatoren lijken met name voor te komen in de zone die min of meer tussen de tenten en de barakken in lag. De aanwezigheid van dierlijk bot in de boringen 52 en 55 is interessant in samenhang met de nabijheid van keukens ongeveer twintig meter ten noorden van boorpunt 52. Het potentiële verhardingsmateriaal dat in de boringen 15, 16 en 55 is aangetroffen zou gediend kunnen hebben om de paden tussen de tenten en barakken door, begaanbaar te houden. In dat geval zouden de werkelijke posities van de aangegeven vakken ruim tien meter naar het oosten moeten hebben gelegen zodat de boringen 15, 16 en 55 tussen de rijen van tenten en barakken in lagen. Ter plaatse van de boorpunten 15 en 56 lijkt aan metaalbewerking te zijn gedaan. Dit suggereert dat tussen de linie van de troepen en de linie van de keukens, smederijen aanwezig waren. De zone ten noorden van de linie van de troepen, is opmerkelijk leeg wat betreft archeologische indicatoren. Hetzelfde geldt voor de zone ten zuiden van de barakken. Hier stonden slechts tenten. De tenten zelf zullen geen sporen hebben achtergelaten. Tevens zullen de ruimten tussen de tenten goed schoon gehouden zijn.

De aanwezigheid van een afgedekte oude toplaag in de bodem kan zowel het gevolg zijn van inrichtings- en egalisatiewerkzaamheden voorafgaande aan de aanleg van het kamp als van het gebruik van het plangebied na de periode waarin het onderdeel uitmaakte van een legerkamp.

4 Conclusies en aanbevelingen (beleidsadvies)

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een middelhoge verwachting voor resten uit het midden-paleolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor resten uit de nieuwe tijd. Deze laatste categorie betreft met name resten van een militair kamp uit het begin van de negentiende eeuw. In deze periode heeft het plangebied deel uitgemaakt van het zogenaamde Franse Kamp dat 18000 Franse en Nederlandse (Bataafse) soldaten herbergde. Dit Napoleontische kamp bestond eerst uit tenten en later (deels) uit barakken en bestreek een bijzonder groot gebied.

Binnen het plangebied zijn door ArcheoPro 57 karterende boringen gezet. Deze zijn in eerste instantie gezet met een zandguts en vervolgens nageboord met een megaboer. Het hiermee opgeboorde zand is gezeefd.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodems binnen het plangebied oorspronkelijk uit podzolbodems hebben bestaan die zijn gevormd in (sterk) grindhoudend zand. In de top van dit zand is een humusrijke toplaag ontstaan. Deze laag is afgedekt geraakt met een moderne bouwvoor.

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen die zouden kunnen wijzen op menselijke activiteiten binnen het plangebied in de prehistorie. De middelhoge verwachting voor resten uit deze periode kan binnen het plangebied dan ook worden bijgesteld tot een lage verwachting.

In de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen in de zone die min of meer tussen de tenten en de barakken in moet hebben gelegen. Het ligt voor de hand dat de sporen die de tenten en barakken zelf hebben achtergelaten te klein zijn om door middel van booronderzoek te worden opgespoord. Het booronderzoek heeft, buiten de boringen 15, 16 en 55, dermate weinig puin opgeleverd dat het onwaarschijnlijk is dat de barakken van steen zullen zijn geweest. De resten van tenten en barakken zullen naar verwachting eerder bestaan uit opgevulde paalkuilen. Dergelijke sporen zijn nauwelijks door middel van booronderzoek op te sporen. Ditzelfde geldt voor resten van de waterput die binnen het plangebied zal hebben gelegen en voor (verploegde) vondstconcentraties. Deze kunnen bestaan uit knopen, musketkogels en andere losse vondsten die inzicht kunnen bieden in het gebruik van bepaalde zones van het plangebied aan het begin van de negentiende eeuw.

De aangetroffen resten liggen overwegend tegen de oostrand van het plangebied en lijken met name te wijzen op de nabijheid van keukens en smederijen. Tevens lijkt hier een verhardingslaag aanwezig te zijn die mogelijk een pad of pleintje heeft gevormd tussen de rijen van barakken en tenten in.

De aangetroffen verschijnselen zijn vooralsnog onvoldoende om het KNA-onderdeel Waardstelling, in dit rapport nader uit te werken. Hiertoe is nader onderzoek benodigd. Een dergelijk onderzoek is noodzakelijk indien binnen het deel van het plangebied waarop volgens figuur 9 tenten en barakken hebben gestaan, graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden. Om verploegde vondstconcentraties in kaart te brengen dienen graafwerkzaamheden vooraf te worden gegaan door een veldverkenning. Hiertoe moet het deel van het plangebied waarop bodemingrepen gepland zijn eerst zijn geploegd, geëgd en voldoende zijn uitgerend.

Vervolgens dient het oppervlak te worden gekarteerd in parallelle banen met een tussenruimte van maximaal vier meter waarbij oppervlaktevondsten worden verzameld en in kaart worden gebracht. In verband met de verwachte metaalvondsten, is het verstandig om gekoppeld aan de veldverkenning, onderzoek met een metaaldetector uit te voeren. Vervolgens dient een proefsleuvenonderzoek te worden uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek dient zich niet alleen te richten op de zone waarin de archeologische resten zijn aangetroffen maar ook op de zones ten zuiden en ten westen hiervan. Omdat hier resten aanwezig zijn van tenten, barakken en een waterput die nauwelijks door middel van booronderzoek op te sporen zijn.

Voor alle bovengenoemde werkzaamheden geldt dat deze dienen te worden uitgevoerd door een daartoe bevoegd bedrijf volgens een speciaal daartoe op te stellen Programma van Eisen (PvE).

In alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Zeist, conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Verklarende woordenlijst:

BP: Before Present (present = 1950)

GPS: Global Positioning System

IVO: Inventariserend VeldOnderzoek

NAP: Normaal Amsterdams Peil.

RCE: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

SIKB: Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering	
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	- 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	- 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	- 2000
Bronstijd	2000	- 800
IJzertijd	800	- 12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	- 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	- 1000
Volle middeleeuwen	1000	- 1250
Late middeleeuwen	1250	- 1500
Nieuwe tijd	1500	- heden

Literatuur

Blijdenstein, R., Tastbare Tijd, Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht, Utrecht, 2005

Bijlage 1: Boorbeschrijving

Algemene kopgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	11-357
Projectnaam	Austerlitz, Zeist
Deelgebied	Nvt
Organisatie	ArcheoPro
OM-nummer	50166
coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Guts en edelman
Boordiameter	3 cm en 15 cm
Opdrachtgever	Milieudienst Zuidoost Utrecht

Posities van de boringen (boorlocaties)			
Boornummer	XCO	YCO	MA, M's tov NAP
1	150316.3	454734.0	16.25
2	150287.9	454691.9	16.35
3	150259.4	454649.5	16.61
4	150358.7	454728.6	16.70
5	150335.6	454692.5	16.64
6	150303.0	454644.5	16.70
7	150274.5	454602.7	17.06
8	150240.0	454554.0	16.56
9	150380.0	454687.7	17.49
10	150348.3	454640.3	16.99
11	150315.1	454591.7	17.18
12	150287.9	454550.3	17.84
13	150425.4	454683.9	17.44
14	150398.4	454644.5	17.81
15	150366.7	454596.2	17.46
16	150335.0	454550.6	17.12
17	150306.8	454506.1	17.08
18	150328.9	454749.5	15.77
19	150303.1	454712.5	16.59
20	150272.0	454670.7	16.69
21	150340.5	454732.3	16.15
22	150326.2	454712.8	16.34
23	150310.8	454690.0	16.52
24	150296.0	454668.3	16.56
25	150281.2	454646.7	16.63

26	150267.9	454623.6	16.76
27	150257.5	454606.4	16.77
28	150233.2	454574.1	16.55
29	150348.8	454711.0	16.64
30	150319.1	454668.0	16.70
31	150288.9	454623.6	16.92
32	150259.9	454578.8	17.19
33	150371.0	454709.8	17.18
34	150358.0	454688.2	17.14
35	150342.2	454666.9	17.01
36	150326.2	454644.6	16.80
37	150311.7	454620.0	16.94
38	150296.6	454597.5	17.11
39	150284.2	454576.5	17.57
40	150265.8	454552.8	17.42
41	150393.5	454707.4	17.45
42	150366.0	454666.6	17.50
43	150335.1	454619.7	16.93
44	150304.0	454575.3	17.57
45	150272.9	454528.5	17.08
46	150403.3	454685.2	17.60
47	150388.5	454665.1	17.77
48	150373.4	454642.9	17.51
49	150358.5	454618.3	17.07
50	150343.1	454594.6	17.32
51	150327.1	454572.9	17.10

Boorbeschrijving volgens ASB 5.1																				
Boor Nr	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken								AIS
		GD	B K	BS	BZ	B G	BH	HK	TK	IK	VL K	C O	PLH	VS	SS T	BHN	BI	GI		
1	35	Z				1	2	BR									BOV			
	50	Z				1	3	BR	ZW	DO										
	85	Z				2		OR	GE							BHBC				
	100	Z				2		GE		LI						BHC				
2	50	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV			
	65	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG			
	80	Z				2		OR	GE							BHBC				
	125	Z				2		GE		LI						BHC				
3	23	Z				1	2	BR									BOV			
	48	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG			
	65	Z				2		OR	GE							BHBC				
	100	Z				2		GE		LI						BHC				
4	35	Z				1	2	BR									BOV			
	60	Z				1	3	BR	ZW	DO										
	70	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG			
	100	Z				2		GE		LI						BHC				
5	50	Z				1	2	BR									BOV			
	70	Z				1	3	BR	ZW	DO										
	77	Z				1	1	BR	OR		GE					BHC	VRG			

	90	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	120	Z				2		GE		LI						BHC			
6	55	Z				1	2	BR									BOV		
	60	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	75	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	125	Z				2		GE		LI						BHC			
7	53	Z				1	2	BR									BOV		
	58	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	70	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
8	48	Z				1	2	BR									BOV		
	53	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	60	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
9	45	Z				1	2	BR									BOV		
	50	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	55	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	80	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
10	50	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	70	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
11	68	Z				1	2	BR									BOV		
	73	Oranje rood baksteen																	
	95	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	137	Z				2		GE		LI						BHC			
12	50	Z				1	2	BR									BOV		
	60	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	80	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
13	47	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	90	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	125	Z				2		GE		LI						BHC			
14	40	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	53	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	72	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
15	35	Z				1	2	BR									BOV		
	42	Brokken baksteen en natuursteen																	
	50	Gebakken bodemmateriaal met metaalslakken																	
	70	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	80	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
16	40	Z				1	2	BR									BOV		
	70	Brokken baksteen en natuursteen																	
	137	Z				2		GE		LI						BHC			
17	57	Z				1	2	BR									BOV		
	79	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
18	43	Z				1	2	BR									BOV		
	49	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	55	Z				2		OR	GE							BHBC			
	103	Z				2		GE		LI						BHC			
19	45	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	49	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
20	52	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	59	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
21	30	Z				1	2	BR									BOV		
	48	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	58	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
22	73	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	110	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	150	Z				2		GE		LI						BHC			
23	40	Z				1	2	BR									BOV		
	46	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
24	55	Z				1	2	BR									BOV		
	63	Z				1	3	BR	ZW	DO									

	75	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
25	60	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	75	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	90	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	125	Z				2		GE		LI						BHC			
26	60	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	75	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	90	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	125	Z				2		GE		LI						BHC			
27	55	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	68	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	78	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
28	48	Z				1	2	BR									BOV		
	57	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
29	42	Z				1	2	BR									BOV		
	48	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	55	Z				1	1	BR	OR		GE					BHC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
30	40	Z				1	2	BR									BOV		
	47	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	78	Z				2		OR	GE							BHBC			
	120	Z				2		GE		LI						BHC			
31	58	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	75	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	90	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	125	Z				2		GE		LI						BHC			
32	46	Z				1	2	BR									BOV		
	52	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	60	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
33	35	Z				1	2	BR									BOV		
	55	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	70	Z				1	1	BR	OR							BHC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
34	25	Z				1	2	BR									BOV		
	45	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
35	40	Z				1	2	BR									BOV		
	47	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	72	Z				1	1	BR	OR		GE					BHC	VRG		
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
36	50	Z				1	2	BR									BOV		
	57	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	93	Z				2		OR	GE							BHBC			
	120	Z				2		GE		LI						BHC			
37	37	Z				1	2	BR									BOV		
	53	Z				2		OR	GE							BHBC			
	102	Z				2		GE		LI						BHC			
38	28	Z				1	2	BR									BOV		
	42	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	55	Z				2		OR	GE							BHBC			
	102	Z				2		GE		LI						BHC			
39	47	Z				1	2	BR									BOV		
	72	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	102	Z				2		GE		LI						BHC			
40	40	Z				1	2	BR									BOV		
	50	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	80	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	102	Z				2		GE		LI						BHC			
41	47	Z				1	2	BR									BOV		
	51	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	78	Z				2		OR	GE							BHBC			
	100	Z				2		GE		LI						BHC			
42	50	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	128	Z				2		OR	GE							BHBC	VRG		
	160	Z				2		GE		LI						BHC			
43	42	Z				1	2	BR									BOV		
	57	Z				2		OR	GE							BHBC			
	102	Z				2		GE		LI						BHC			

44	47	Z				1	2	BR									BOV		
	55	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	60	Z				1	1	BR	OR								BHC		
	73	Z				2		OR	GE								BHBC		
	102	Z				2		GE		LI							BHC		
45	50	Z				1	2	BR									BOV		
	100	Z				2		GE		LI							BHC		
46	67	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	75	Z				2		OR	GE								BHBC		
	102	Z				2		GE		LI							BHC		
47	50	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	70	Z				2		OR	GE								BHBC		
	102	Z				2		GE		LI							BHC		
48	35	Z				1	2	BR									BOV		
	55	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	72	Z				2		OR	GE								BHBC		
	102	Z				2		GE		LI							BHC		
49	42	Z				1	2	BR									BOV		
	54	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	80	Z				2		OR	GE								BHBC		
	125	Z				2		GE		LI							BHC		
50	32	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	120	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	150	Z				2		GE		LI							BHC		
51	50	Z				1	2	BR	GE		GE						BOV		
	93	Z				2		OR	GE								BHBC		
	125	Z				2		GE		LI							BHC		
52	30	Z				1	2	BR									BOV		
	45	Z				1	3	BR	ZW	DO							VRG		
	60	Z				2		OR	GE								BHBC	VRG	
	100	Z				2		GE		LI							BHC		
53	47	Z				1	2	BR									BOV		
	63	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	95	Z				2		OR	GE								BHBC		
	125	Z				2		GE		LI							BHC		
54	28	Z				1	2	BR									BOV		
	40																		
	55	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	100	Z				2		GE		LI							BHC		
55	40	Z				1	2	BR									BOV		
	50	Brokken baksteen en natuursteen																	
	60	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	72	Z				2		OR	GE								BHBC		
	100	Z				2		GE		LI							BHC		
56	50	Z				1	2	BR									BOV		
	60	Gebakken bodemmateriaal met metaalslakken																	
	90	Z				1	3	BR	ZW	DO									
	110	Z				2		OR	GE								BHBC		
	150	Z				2		GE		LI							BHC		
57	42	Z				1	2	BR									BOV		
	54	Z				1	1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z				2		GE		LI							BHC		

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind,

BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren

BHN = Bodemhorizont; BHC = C-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor , ROG = rommelig, OPG = opgebracht

GI = Geologische interpretaties

AIS = Archeologische indicatoren